

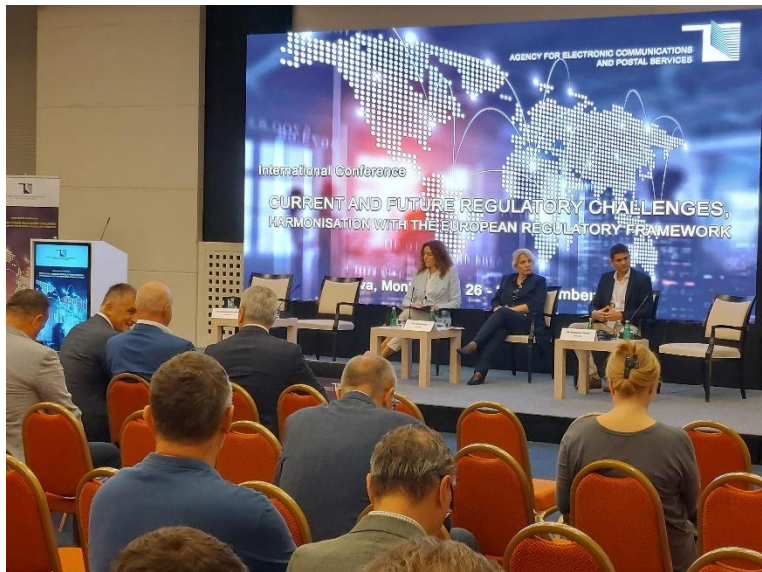


AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE
I POŠTANSKU DJELATNOST

ZAVRŠENA JE MEĐUNARODNA KONFERENCIJA REGULATORA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

U Budvi je završena Međunarodna regulatorna konferencija pod nazivom „Trenutni i budući regulatorni izazovi, usaglašavanje sa evropskim regulatornim okvirom“ koju je organizovala Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP).

Drugog dana konferencije održane su dvije panel diskusije. Na prvom panelu pod nazivom “Promocija konkurentnog tržišta, analize tržišta i uvedene regulatorne mjere, međunarodni roaming i terminacija” moderator je bila pomoćnica izvršnog direktora EKIP gospođa Milena Ivanović. O iskustvima iz sprovedenih aktivnosti na sprovođenju analiza tržišta i nametnutim regulatornim mjerama i efektima istih u Crnoj Gori i Srbiji govorili su Ranka Drecun, generalna menadžerka za analize tržišta u EKIP-u i Aleksandar Mandić, viši savjetnik u regulatornoj agenciji Srbije (RATEL). Na temu



Redukcija EU-WB roaming cijena govorio je Aleksandar Kocevski, ekspert za analize tržišta regulatorne agencije za elektronske komunikacije Sjeverne Makedonije (AEK). Ovom prilikom su učesnici konferencije upoznati sa budućim aktivnostima u vezi redukcije cijena roaming usluga između zemalja Zapadnog Balkana (WB) i EU. U toku su pregovori na relaciji operatori-regulatori u vezi sniženja cijena usluga roaminga između WB i EU, odnosno o ograničenju maloprodajnih i veleprodajnih cijena. U prvoj iteraciji fokus je na ograničenju cijena za saobraćaj koji se odnosi na prenos podataka.



Druga programska sesija je nosila naziv “Jačanje zaštite korisnika, identifikacija najboljih praksi kada je u pitanju svijest potrošača, transparentnost informacija, sa eventualnim fokusom na nove servise poput otvorenog interneta i digitalnih platformi”, a njom je predsjedavala pomoćnica izvršnog direktora EKIP, Danka Miličević. U okviru ove sesije Žaklina Lukšić, specijalistkinja za pitanja potrošača

u EKIP-u, se osvrnula na zakonske nadležnosti čiji je krajnji i zajednički cilj briga o krajnjim korisnicima. Učesnici konferencije su upoznati sa veoma uspješnim postupkom zaštite korisnika u Crnoj Gori, načinima podnošenja žalbi i postupanjem EKIP-a po primljenim žalbama korisnika. Predstavnice regulatorne agencije Hrvatske (HAKOM), Tanja Zaninović, viša stručnjakinja za pravna pitanja i Gordana Kulišić viša stručnjakinja za zaštitu korisnika su upoznale prisutne sa obavezama regulatora shodno važećoj Direktivi EK kada je u pitanju omogućavanje uključenosti osoba s invaliditetom u digitalnom društvu, što je od izuzetne važnosti za svaku zajednicu, kao i o aktivnostima koje je HAKOM sproveo kako bi se omogućila veća i kvalitetnija dostupnost elektronskih komunikacionih usluga za osobe sa invaliditetom. O stanju u Republici Hrvatskoj po pitanju obaveze pružanja univerzalne usluge su govorili Vesna Gašpar, glavna stručnjakinja i Marko Čavlović, viši stručnjak, iz Odjela komunikacijskih usluga HAKOM-a. Na kraju ove programske sesije predstavnik austrijske firme Specure GmbH, Jozef Svrcek je predstavio platforme za praćenje kvaliteta pruženih usluga i kvaliteta korisničkog iskustva.

U cilju intenziviranja aktivnosti na uvođenju digitalnog radija u Crnoj Gori EKIP je u okviru konferencije organizovao i programsku sesiju koja je bila posvećena ovoj temi. Sesija je održana kroz tri cjeline. U prvom programskom bloku na ovu temu, kojom je predsjedavala Ana Vukčević, menadžerka za radio-difuziju u EKIP-u, ključni govornik je bio gospodin Patrick Hannon, predsjednik WorldDAB-a, koji je govorio o DAB+ i budućnosti radija. WorldDAB je globalni industrijski forum za DAB digitalni radio.



Njihova misija je olakšavanje usvajanja i implementacije emitovanja digitalnog radija zasnovanog na DAB-u, standardu digitalnog radija, koji su usvojili emiteri širom Evrope, Azije i Pacifika i šire. WorldDAB pruža i prilagođena rješenja i savjete o svim aspektima prelaska sa analognog na digitalni radio, uključujući regulaciju, licenciranje, tehnička ispitivanja, izgradnju mreže, marketing i proizvodnju novog digitalnog radio sadržaja, te promotivne kampanje koje su naročito važne sa aspekta pravovremene implementacije. Gospodin Hannon je istakao pet glavnih segmenata i pitanja

na koje treba obratiti pažnju u cilju kvalitetne implementacije digitalnog radija, a to su: pokrivanje, sadržaj, automobili, korisnički prijemnici i komunikaciona strategija.

Tigran Vržina, glavni savjetnik za tehniku u hrvatskoj kompaniji Odašiljači i veze, je govorio o implementaciji DAB+ u Hrvatskoj. U ovoj susjednoj državi period testiranja digitalnog radija je započeo 2017. godine i trajao je 4 godine. Počev od 2021. godine u Hrvatskoj imaju 1 nacionalni/regionalni mux (6 regiona) koji ima predajnike na 10 lokacija. Istakao je takođe da je DAB+ zelena tehnologija, a sve to je potkrijepio i primjerom smanjenja potrošnje električne energije u iznosu od 85.7%, kao i smanjenjem emisije gasa na godišnjem nivou u slučaju kada se kroz mrežu digitalnog radija prenosi 6 stanica, u odnosu na potrošnju kada se programi tih stanica emituju odvojeno kao standardni FM radio. U okviru ove sesije, posebno zanimljiva tema za inženjere koji se bave upravljanjem radio-frekvencijskim spektrom i planiranjem radio-difuznih mreža i sistema je bila obrađena od strane Fiodora Stankevitcha iz Francuske kompanije ATDI, koji je održao prezentaciju pod nazivom DAB principi planiranja.

Amir Molazećirović, menadžer za radio-difuziju u EKIP-u, je vodio drugu sesiju ove programske cjeline. U okviru ove sesije su od strane Ádáma Vörösa, rukovodioca Odsjeka za planiranje i koordinaciju radio-frekvencija regulatorne agencije Mađarske (NMHH), prezentovani izazovi koordinacije radio-frekvencijskog spektra u VHF Opsegu III sa aspekta Mađarske. Sa aspekta nadležnosti i aktivnosti regulatora, Danijel Vidaković, rukovoditelj odjela za upravljanje radio-frekvencijskim spektrom, regulatorne agencije Hrvatske (HAKOM) je održao prezentaciju na temu Implementacije DAB-a u Hrvatskoj, dok je iskustva i stepen razvoja digitalnog radija u Sloveniji, prezentovala Janja Varšek, rukovoditeljka sektora za upravljanje spektrom u regulatornoj agenciji Slovenije (AKOS).



Završnom sesijom o digitalnom radiju je predsjedavao Nikola Ivanović vršilac dužnosti izvršnog



direktora Agencije za elektronske medije Crne Gore. O tome gdje se trenutno nalazi i u kojoj fazi je implementacija DAB radija u Srbiji govorila je Natalija Varagić, koordinatorka Grupe za radiodifuziju u regulatornoj agenciji RATEL. Tokom prezentacije gospođa Varagić je između ostalog govorila o aktivnostima RATEL-a u međunarodnim grupama čiji rad je fokusiran na planiranje i koordinaciju radio-frekvencija na

multilateralnom i bilateralnom nivou, ali i o trenutnom statusu emitovanja digitalnog radija u Republici Srbiji, kojim su između ostalog pokriveni najznačajniji putni pravci u njihovoj državi. Ana Vukčević, menadžerka za radio-difuziju u EKIP-u, je govorila o izazovima implementacije DAB+ u Crnoj Gori. Učesnike na sesiji je upoznala o aktivnostima koje je EKIP sproveo shodno svojim nadležnostima, poput izrade Studije o mogućnostima uvođenja digitalnog radija u Crnoj Gori, 2015. godine, sa ciljem da se podstakne razmatranje i strateško opredjeljenje relevantnih institucija po pitanju razvoja i primjene novih tehnologija u oblasti digitalne zemaljske radio-difuzije. Ovaj dokument imao je cilj da saglada tehnički aspekt digitalizacije radija, moguće tehnologije i da određene smjernice za uvođenje digitalnog emitovanja radijskog signala u Crnoj Gori. Takođe je informisala i o izradi dokumenta pod nazivom Predlog strategijskih polazišta i smjernica za uvođenje digitalnog radija u Crnoj Gori, koji je pripremila međuresorska radna grupa sastavljena od eksperata EKIP-a, Agencije za elektronske medije Crne Gore (AEM), te predstavnika nadležnih ministarstava za sektore elektronskih komunikacija i medija, kao i predstavnika Radio-difuznog centra i Radija i televizije Crne Gore. Prisutne je informisala o najvažnijim zaključcima i preporukama koje su date u ovom dokumentu koji je usvojen 2019. godine. Takođe, prezentovala je i ostale aktivnosti koje se sprovode na polju replaniranja i koordinacije radio-frekvencija sa susjednim državama, te o sprovedenim anketama po pitanju uvoza i prodaje prijemnika za DAB radio, te instalaciji DAB radio prijemnika u novim automobilima koji se prodaju na crnogorskom tržištu. O pilot projektu i testnom emitovanju digitalnog radija u Crnoj Gori je govorio Mladen Popović, rukovodilac službe za NOC AV i IP tehnologije u kompaniji Radio-difuzni centar d.o.o.

U do sada 19 održanih konferencija, ove godine je zabilježen najveći broj registrovanih učesnika. Konferencijske programe je pratilo preko 160 učesnika iz 15 država regiona i Evrope. Osim razmjene iskustava, održanih prezentacija i vođenja diskusija, konferencija je poslužila i za brojne sastanke između regulatora, operatora i privrednih kompanija koje nude različite proizvode i servise namjenjene za sektor elektronskih



elektronskih komunikacija. EKIP je imao niz bilateralnih susreta sa predstavnicima regulatora iz susjednih država, a dogovoreno je intenziviranje i jačanje saradnje, kroz potpisivanje novih ugovora o unaprijeđenju saradnje sa regulatorima iz Bugarske i Turske.

Doprinos organizaciji konferenciji pružili su i vodeći operatori elektronskih komunikacija u Crnoj Gori: Crnogorski Telekom, Mtel, One Crna Gora i Telemach, koji su bili pokrovitelji svečane večere za sve učesnike konferencije.